

TRECHTWEG & OSSENWAARD

Passende beoordeling Natura 2000

mei 2026

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM mei 2026

PROJECT Passende beoordeling Trechtweg & Ossenwaard, Cothen
PROJECTLEIDER S. Lamkadmi

OPDRACHTGEVER Cumela
PROJECTNUMMER 20251131

AUTEUR ir. H.G. van der Aa

DISCLAIMER

© Rho Adviseurs B.V.

Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Rho Adviseurs B.V., behoudens voor zover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

AVG

Onze producten worden vrijgegeven conform het protocol en eisen uit het kwaliteitssysteem van Rho Adviseurs B.V.. Daarbij wordt niet gewerkt met handtekeningen en/of parafen. In het kader van de AVG worden, voorafgaand aan publicatie of bij uitlevering aan derden, persoonsgegevens van derden in onze producten geanonimiseerd. In het belang van de advisering en herkenbaarheid worden bedrijfsgegevens van Rho Adviseurs B.V., namen, e-mailadres(sen) en telefoonnummer(s) van adviseur(s), zijnde auteur(s) van het rapport of de projectleider van het onderhavige project, niet geanonimiseerd.

INHOUD

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Leeswijzer	5
2. Toetsingskader	6
2.1 Vogel- en Habitatrichtlijn	6
2.2 Omgevingswet	6
2.3 Natura 2000 Instandhoudingsdoelen	7
3. Effectbeschrijving	8
3.1 Stikstofdepositie zonder interne saldering	8
3.2 Stikstofdepositie met interne saldering	9
4. Additionaliteitstoets	10
4.1 Inleiding	10
4.2 Andere maatregelen t.b.v. depositiedaling	10
4.2.1 Landelijk	10
4.2.2 Provincie Utrecht	15
4.2.3 Provincie Gelderland	15
4.2.4 Conclusie	16
4.3 Additionaliteit volgens Habitatrichtlijn	16
4.4 Bijdrage gebruikt intern saldo aan bestaande trend	16
4.5 Conclusies additionaliteit	17
Bijlage 1 Toelichting stikstofberekening	18
Bijlage 2 AERIUS-verschilberekening aanleg- + gebruikfase	18

LIJST VAN TABELLEN

No table of figures entries found.

1. INLEIDING

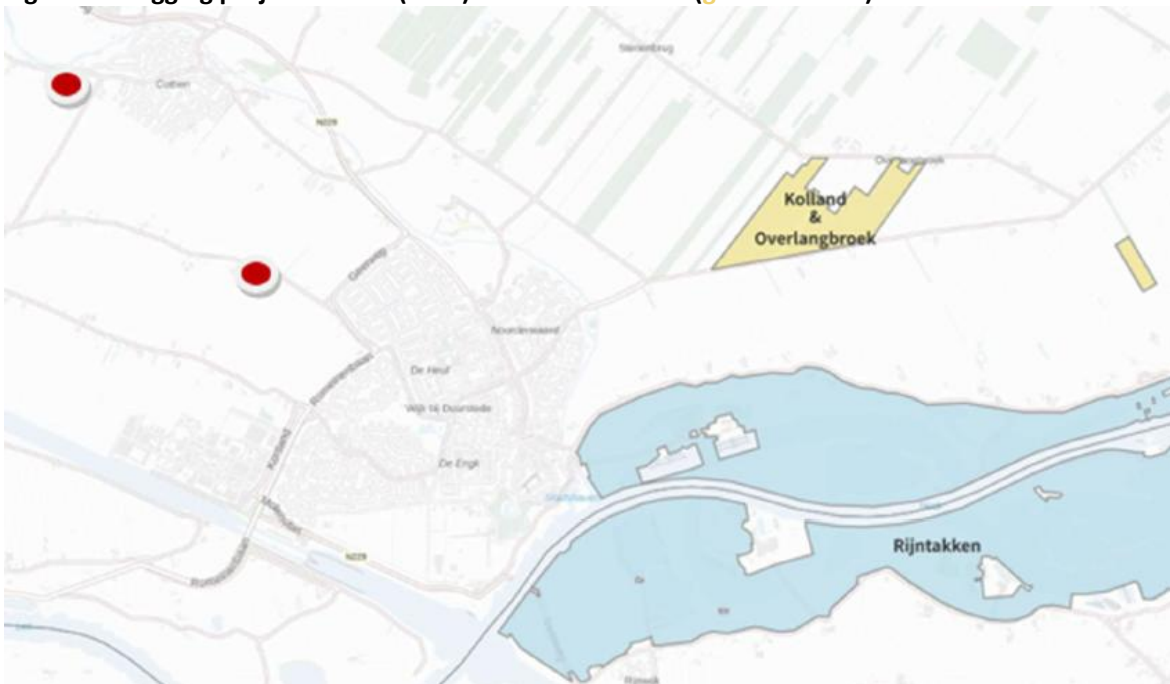
1.1 Aanleiding en doel

Voor de percelen Trechtweg 1 te Cothen (plangebied Trechtweg) en de gezamenlijke percelen Ossenwaard 5-0001 & 7 te Cothen (plangebied Ossenwaard) is een TAM-omgevingsplan opgesteld. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Rijntakken ligt op een afstand van circa 2,5 kilometer vanaf het plangebied Trechtweg en circa 4,3 kilometer vanaf het plangebied Ossenwaard. Het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek ligt op een afstand van circa 3,1 kilometer, ten westen van de planlocatie Trechtweg en op circa 4,7 kilometer vanaf plangebied Ossenwaard. Vanwege deze grote afstanden zijn effecten als areaalverlies, versnippering, verdroging, verstoring etc. op voorhand uit te sluiten.

Ten behoeve van dit plan is een stikstofberekening uitgevoerd voor de gecombineerde aanleg- en gebruiksfase in 2026. Voor de locatie Ossenwaard is geen sprake van depositie op Natura 2000. Voor de locatie Trechtweg zal wel sprake zijn van een kleine, blijvende depositie op een klein areaal in Natura 2000.

Door het toepassen van interne saldering met het huidige gebruik kan een depositietoename op Natura 2000 worden voorkomen. Het toepassen van interne saldering verplicht tot het opstellen van een passende beoordeling en een additionaliteitstoets. In de voorliggende rapportage wordt hieraan invulling gegeven. De AERIUS-berekeningen en toelichtende memo zijn opgenomen in aparte bijlagen.

Figuur 1.1 Ligging projectlocaties (rood) t.o.v. Natura 2000 (geel en blauw)

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het juridisch kader van deze passende beoordeling uiteengezet. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de effecten van de beoogde ontwikkeling op Natura 2000 beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de additionaliteitstoets.

2. TOETSINGSKADER

2.1 Vogel- en Habitatrichtlijn

Op Europees niveau bestaan twee richtlijnen die bepalend zijn voor het natuurbeleid in de verschillende lidstaten: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Vogelrichtlijn is opgesteld in 1979 en heeft als doelstellingen:

- beschermen van alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden; extra bescherming trekvogels en bedreigde vogelsoorten door aanwijzing Speciale Beschermingszones (SBZ's);
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);

De Habitatrichtlijn is in 1992 opgesteld ter bevordering van de biodiversiteit in Europa. De doelstellingen van de Habitatrichtlijn luiden:

- bescherming biodiversiteit door Speciale Beschermingszones (SBZ's) aan te wijzen voor bedreigde planten en dieren (behalve vogels) en hun leefgebieden;
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);

2.2 Omgevingswet

De gebiedsbescherming in de Omgevingswet bestaat uit een specifieke zorgplicht, een beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bijzondere nationale natuurgebieden en landschappen. Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geeft een nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht en de rijksregels voor beschermde gebieden. De voorliggende toetsing heeft betrekking op het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden.

De *specifieke zorgplicht* houdt kort gezegd in dat bij alle activiteiten die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, nadelige gevolgen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt.

De specifieke zorgplicht geeft aan dat voorafgaand aan een activiteit moet worden nagegaan of *op voorhand* op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Kan dat op basis van beschikbare informatie, dan is een zogenaamde **Voortoets** voldoende. In dit geval is er geen sprake van een Natura 2000-activiteit en is er geen vergunningsplicht.

Als significante effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, moet in een **Passende Beoordeling** worden vastgesteld wat die verslechterende of significant verstorende gevolgen zijn, gelet op de instandhoudingsdoelen. In een Passende Beoordeling kunnen mitigerende maatregelen in de beoordeling worden meegenomen om de effecten te niet te doen of te verzachten. Ook *interne of externe saldering* is mogelijk, maatregelen binnen of buiten het project die in samenhang met het project leiden tot vermindering van stikstofdepositie. Als sprake is van interne of externe saldering dient in de passende beoordeling te worden onderbouwd of de ruimte die wordt gebruikt voor het salderen nodig is voor het behalen van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Alleen als kan worden onderbouwd dat de instandhoudingsdoelen zijn geborgd, of zonder de saldogever kunnen worden bereikt, mag intern of extern salderen worden toegepast. Dit wordt de *additionaliteitsvereiste* genoemd.

Wat is significant?

Het begrip significant speelt een sleutelrol bij het beoordelen van de vergunbaarheid van een ingreep in het kader van de Wet natuurbescherming. In de factsheet nr. 25: "Significantie bij beoordeling van gevolgen voor Natura 2000-gebieden" geeft de Commissie voor de Milieueffectrapportage aan op welke wijze het begrip significantie moet worden geïnterpreteerd bij een dergelijke toetsing.

De beoordeling of een effect al dan niet significant is, wordt benaderd vanuit de instandhoudingsdoelstellingen. Deze zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Er zijn instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en voor soorten.

- Voor habitattypen gaat het om behoud of uitbreiding van de oppervlakte en/of behoud of verbetering van de kwaliteit.
- Voor soorten gaat het om behoud of uitbreiding van de oppervlakte van het leefgebied, behoud of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en behoud of uitbreiding van de populatieomvang.

Als uit de voortoets of passende beoordeling blijkt dat een instandhoudingsdoel door het project of plan (mogelijk) bemoeilijkt wordt, wordt het effect als significant beschouwd.

2.3 Natura 2000 Instandhoudingsdoelen

Kolland en Overlangbroek zijn twee landgoederen in het stroomgebied van de Kromme Rijn tussen Wijk bij Duurstede en de Utrechtse Heuvelrug. De beide landgoederen zijn onderdeel van een kleinschalig cultuurlandschap waar agrarische percelen afgewisseld worden met essenhakhoutbossen. Dit type bos is in Europa zeldzaam en heeft een grote rijkdom aan paddenstoelen en op de bomen groeiende (korst)mossen. Het komt voor op plaatsen met een hoge grondwaterstand, waarbij de bodem een sterk bufferend vermogen heeft (een stabiele zuurgraad). Voor dit Natura 2000-gebied gelden de onderstaande instandhoudingsdoelen.

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelen Kolland & Overlangbroek

(Bron: [Kolland & Overlangbroek: Doelstelling | natura 2000](#))

Habitattypen		Doelstelling areaal	Doelstelling kwaliteit
H91E0C* - Vochtige alluviale bossen	beekbegeleidende bossen	uitbreiding	behoud

Kolland & Overlangbroek is een van de 10 gebieden in Nederland met de grootste relatieve bijdragen met betrekking tot *H91E0_C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)* met een bijdrage van 2 tot 6% van de landelijke doelstelling van behoud en uitbreiding.

3. EFFECTBESCHRIJVING

3.1 Stikstofdepositie zonder interne saldering

In bijlage 1 wordt uiteengezet op basis van welke uitgangspunten de stikstofberekeningen voor de aanlegfase en gebruiksfase zijn uitgevoerd. Voor de gecombineerde aanleg- gebruiksfase in 2026 zijn de berekeningsresultaten hieronder weergegeven.

Figuur 3.2 Depositietoename van 0,01 mol/ha/jr zonder interne saldering

Habitat	KDW (mol/ha/jr)	Depositie (mol/ha/jr)
H91E0C* Vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen	1.857	0,01

De berekende depositie op Natura 2000 is weliswaar zeer gering maar op deze locatie is in een aantal hexagonalen sprake van overbelasting qua stikstof; de gemodelleerde achtergronddepositie is reeds hoger dan de kritische depositie van het daar aanwezige habitat. Significante negatieve effecten kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

3.2 Stikstofdepositie met interne saldering

In bijlage 1 is de aard en omvang van de toegepaste interne saldering in het plangebied uiteengezet. Onderstaande tabel laten de berekeningsresultaten zien na interne saldering.

Tabel 3.1 Maximale depositieafname op Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek

Kolland & Overlangbroek		KDW (mol/ha/jr)	Depositie (mol/ha/jr)
H91E0C	Vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen	1.857	-0,05
Veluwe		KDW (mol/ha/jr)	Depositie (mol/ha/jr)
Lg13	Bos van arme zandgronden	1.071	-0,01
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	1.071	-0,01
H9190	Oude eikenbossen	1.071	-0,01
Lg14	Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	1.071	-0,01
L4030	Droge heiden	714	-0,01
Lingegebied & Diefdijk-zuid		KDW (mol/ha/jr)	Depositie (mol/ha/jr)
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1.857	-0,01
ZGH91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1.857	-0,01
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	1.571	-0,01
ZGH6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	1.357	-0,01
ZGH91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	2.000	-0,01
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	1.357	-0,01
Binnenveld		KDW (mol/ha/jr)	Depositie (mol/ha/jr)
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	1.214	-0,01
H6410	Blauwgraslanden	786	-0,01
Rijntakken		KDW (mol/ha/jr)	Depositie (mol/ha/jr)
H91F0	Droge hardhoutooibossen	2.071	-0,01
Lg11	Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	1.357	-0,01
Lg08	Nat, matig voedselrijk grasland	1.571	-0,01

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt neemt de stikstofdepositie blijvend af op een stikstofgevoelig areaal verdeeld over vijf Natura 2000-gebieden (in totaal 101,18 ha).

Bij intern en extern salderen moet getoetst worden aan het additionaliteitsvereiste. Hiermee wordt getoetst of de stikstofruimte die wordt ingezet voor het project, niet al nodig is om (dreigende) verslechtering van de natuur in Natura 2000-gebieden te voorkomen. Deze toetsing vindt plaats in het volgende hoofdstuk.

4. ADDITIONALITEITSTOETS

4.1 Inleiding

De vraag of behoud van de Natura 2000-gebieden binnen de invloedsfeer van het referentiesaldo is geborgd moet op gebiedsniveau beoordeeld worden. Recente jurisprudentie ¹ geeft aan hoe dit beoordeeld moet worden. De Afdeling gaat er vanuit dat aan instandhoudingsdoelen kan worden voldaan als “aannemelijk” is dat een (blijvende) daling van stikstofdepositie op gebiedsniveau wordt gerealiseerd. Onder r.o 4.3 in voorgenoemde uitspraak van de Afdeling wordt dit additionaliteitsvereiste als volgt samengevat:

“Uit deze uitspraken kan worden afgeleid dat bij de inzet van extern salderen in een geval waarin voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen een (blijvende) daling van de stikstofdepositie nodig is, het college inzichtelijk maakt met welke andere maatregelen een daling van de stikstofdepositie voor het betrokken Natura 2000-gebied kan worden gerealiseerd. Aan de motiveringseis is in dat geval voldaan als het college aannemelijk maakt dat een (blijvende) daling van stikstofdepositie op gebiedsniveau wordt gerealiseerd.”

De Rendac-uitspraak van 18 december 2024 heeft bepaald dat ook bij intern salderen (het gebruik van bestaande stikstofemissies voor een nieuwe activiteit op dezelfde locatie) een natuurvergunning nodig is, en dat hiervoor ook moet worden getoetst aan het additionaliteitsvereiste. Het voorgaande betekent tevens dat inzichtelijk moet worden gemaakt met welke andere maatregelen dan de inzet van onderhavig stikstofdepositiesaldo een daling van de stikstofdepositie voor het betrokken Natura 2000-gebied wordt gerealiseerd.

4.2 Andere maatregelen t.b.v. depositiedaling

4.2.1 Landelijk

In de Kamerbrief van 29 november 2024 (met kenmerk DGLGS / 89739940) gaat de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur in op de concrete maatregelen die gericht zijn op structurele daling van de stikstofuitstoot. Naast aangekondigde (aanvullende) maatregelen worden de reeds lopende maatregelen op basis van staand beleid opgesomd. Dit betreft het volgende:

- Het *Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering*: onderdeel daarvan zijn de bronmaatregelen binnen de sectoren mobiliteit, industrie, landbouw en bouw, alsmede de natuurherstelmaatregelen via het Programma Natuur. Dit gebeurt via de uitvoering van de bronmaatregelen, zoals verduurzaming van de binnenvaart, het programma Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) en aanscherping van BBT industrie.
- Daarnaast is de *Aanpak piekbelasting* opgezet om een eerste stap te zetten in het versneld reduceren van stikstofuitstoot. In de brief 14 oktober 2024 is de Kamer geïnformeerd over de voortgang van de aanpak piekbelasting. In algemene zin is er vanuit de landbouwsector veel interesse voor de regelingen onder de aanpak piekbelasting. De komende periode staan de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus), de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) kleinere sectoren, de innovatieregeling (Sbv), de verplaatsingsregeling (Lwp) en het omschakelfonds open. Voornoemd brief bevat de inschatting dat de Lbv en Lbv-plus regelingen een reductie van respectievelijk 2 mol/ha/jaar en 32 mol/ha/jaar stikstofdepositie op kunnen leveren mits alle ondernemers die zich tot nu toe hebben aangemeld voor de Lbv-plus of de Lbv ook daadwerkelijk deelnemen;
- Daarnaast zijn er vanuit diverse nationale en Europese wet- en regelgeving, het beleidsprogramma Klimaat en het Schone Luchtakkoord meerdere maatregelen genomen in de sectoren industrie en mobiliteit die voor een sterke reductie van stikstof zorgen. Het gaat dan bijvoorbeeld bij de industrie om de Europese Richtlijn industriële emissies, de CO₂ -heffing en het Europese emissiehandelssysteem (ETS) en de maatwerkafspraken over CO₂ in de

¹ ABRS 14/02/2024, ECLI:NL: RVS:2024:625 (GOL 2)

industrie waarbij stikstofreductie integraal wordt betrokken. Voorbeelden van mobiliteitsmaatregelen zijn onder andere de Europese emissienormen voor wegverkeer, internationale emissienormen voor scheepvaart en het Meerjarenprogramma Terugsluis Vrachtwagenheffing.

In de brief wordt verder benoemd dat in het kader van de gebiedsgerichte aanpak een rijksbijdrage is toegekend aan de provincies voor ingediende maatregelpakketten. Het betreft EUR 2,1 miljard die beschikbaar is gesteld voor gebiedsgerichte integrale maatregelen die onder meer bijdragen aan de natuurdoelen. Hiermee kunnen de provincies al op korte termijn gebiedsgericht aan de slag met herstel van kwetsbare natuur.

Voorts is er EUR 140 miljoen beschikbaar gesteld voor provincies via de *Regeling provinciale gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties*, ook bekend als de *Maatregel gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties* (MGB). Dit is een regeling die door provincies kan worden toegepast en waarvoor zij zelf aanvullende middelen kunnen inzetten. De regeling richt zich op de diverse opgaven in nader door provincies te begrenzen gebieden van de veenweidegebieden, beekdalen, zandgronden en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Veehouderijlocaties met een stikstofemissie boven een drempelwaarde kunnen voor deelname in aanmerking komen. Daarmee leidt deze regeling ook tot aanvullende reductie van stikstofemissies.

Landelijke regelingen mestverwerking

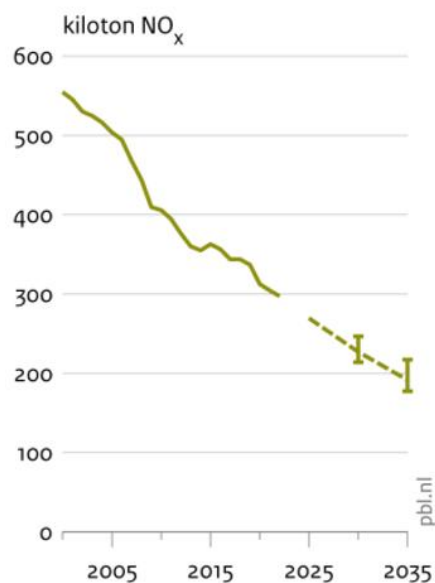
Naast voornoemde regeling Circulaire Mestverwerking zijn er ook een aantal landelijke regelingen die hierop zien: de subsidieregeling Hoogwaardige mestverwerking (HMV) en de Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv). De HMV is bedoeld voor bedrijven die een hoogwaardige mestverwerkingsinstallatie laten bouwen, zoals een mestvervoerder of een mestverwerkend bedrijf. Door mest centraal te verwerken kan de landelijke uitstoot van ammoniak beperkt worden. De SBV richt zich op veehouderijen die middels maatregelen en aanpassing van stalsystemen hun stikstofuitstoot verminderen.

Ontwikkeling nationale stikstofemissies

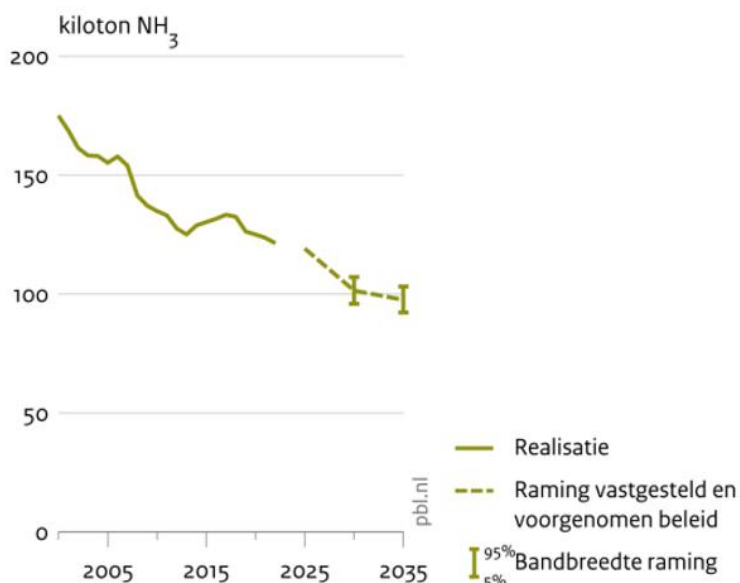
In het op 6 maart 2025 verschenen rapport 'Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025' van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) wordt de ontwikkeling van de nationale emissie van (onder meer) stikstofoxiden (NOx) en ammoniak (NH3) beschreven.

In par. 2.1.1 wordt vermeld dat emissies van stikstofoxide blijven dalen tot in ieder geval 2030 als gevolg van vastgesteld en voorgenomen beleid (schonere zeescheepvaart en binnenvaart, schoner wegverkeer en mobiele werktuigen en visserij, elektrificatie vrachtauto's, vervallen van derogatie, beëindigingsregelingen en meer en effectievere emissiearme stallen). Verdere reductie is mogelijk als ook het geagendeerde beleid wordt uitgevoerd. Ook uit de doorkijk naar 2040 (in par. 2.1.3) volgt dat emissies van stikstofoxide blijven dalen. Zie ter illustratie figuur 2 van dit rapport:

Figuur 4.1 Emissie luchtverontreinigende stoffen op Nederlands grondgebied
Stikstofoxiden

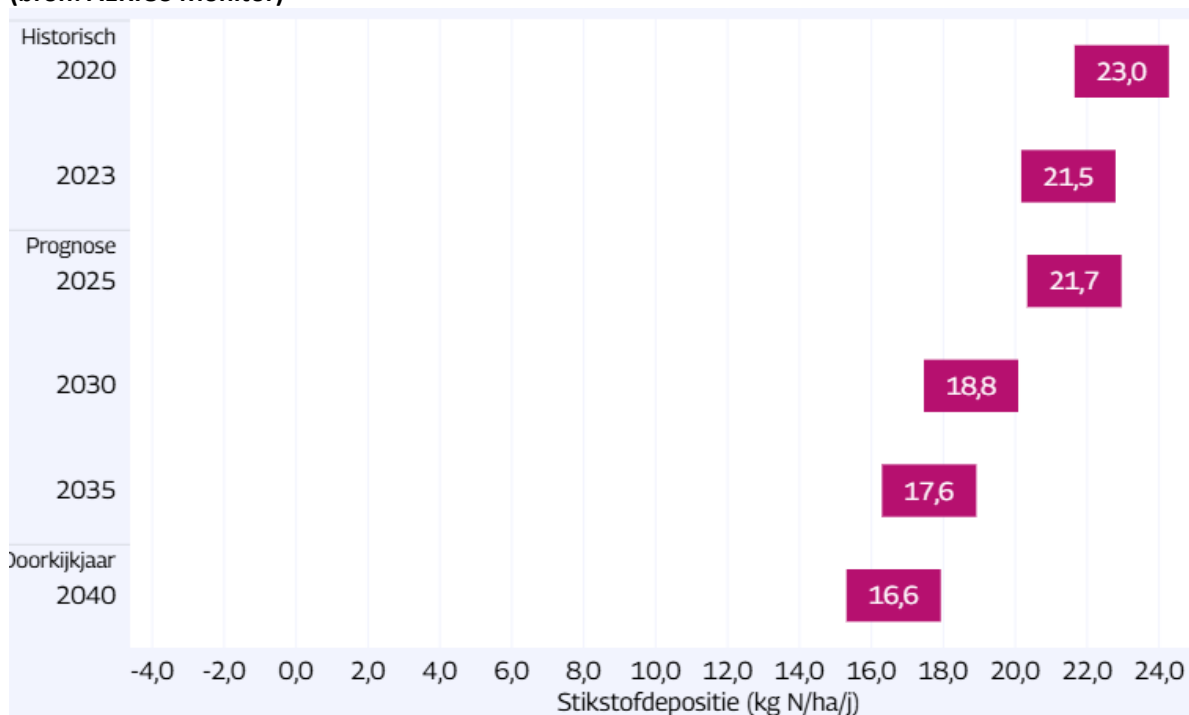

Ammoniak

Voor de Natura 2000-gebieden binnen de invloedssfeer van het referentiesaldo van het onderhavige project geeft AERIUS Monitor de volgende trends in de achtergronddepositie:

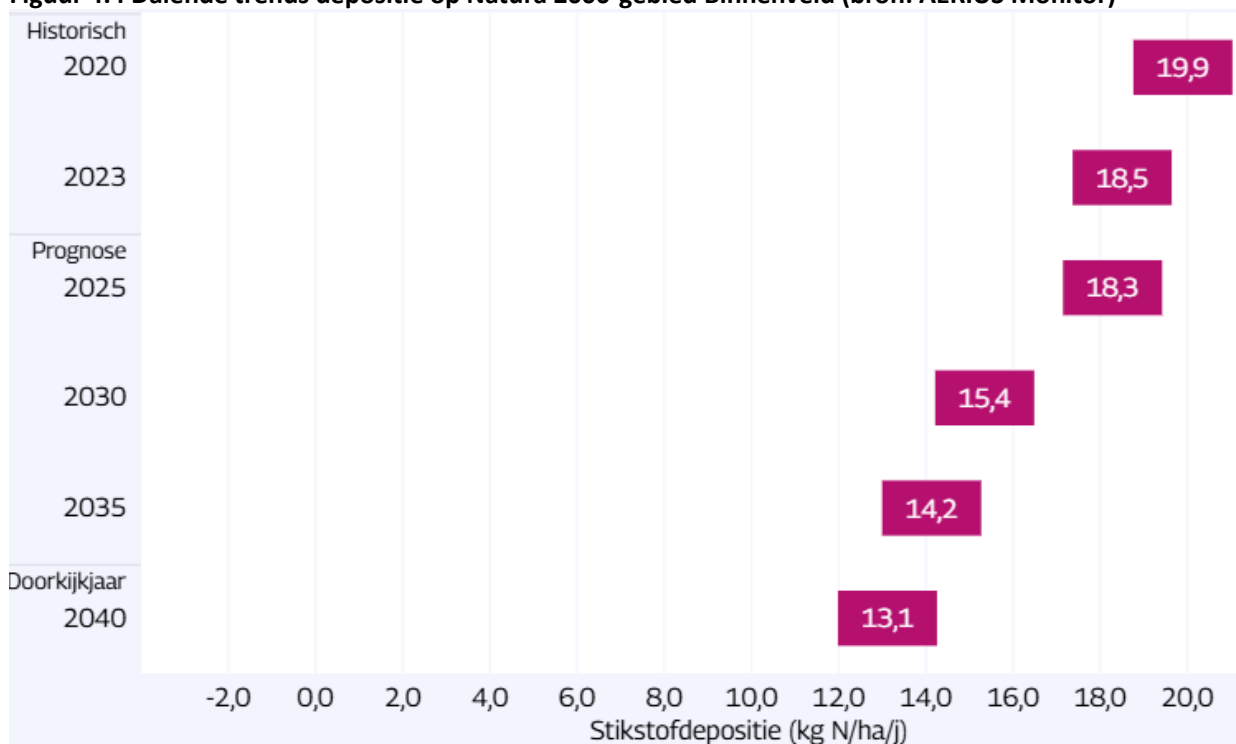
Figuur 4.2 Dalende trends depositie op Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek
(bron: AERIUS Monitor)

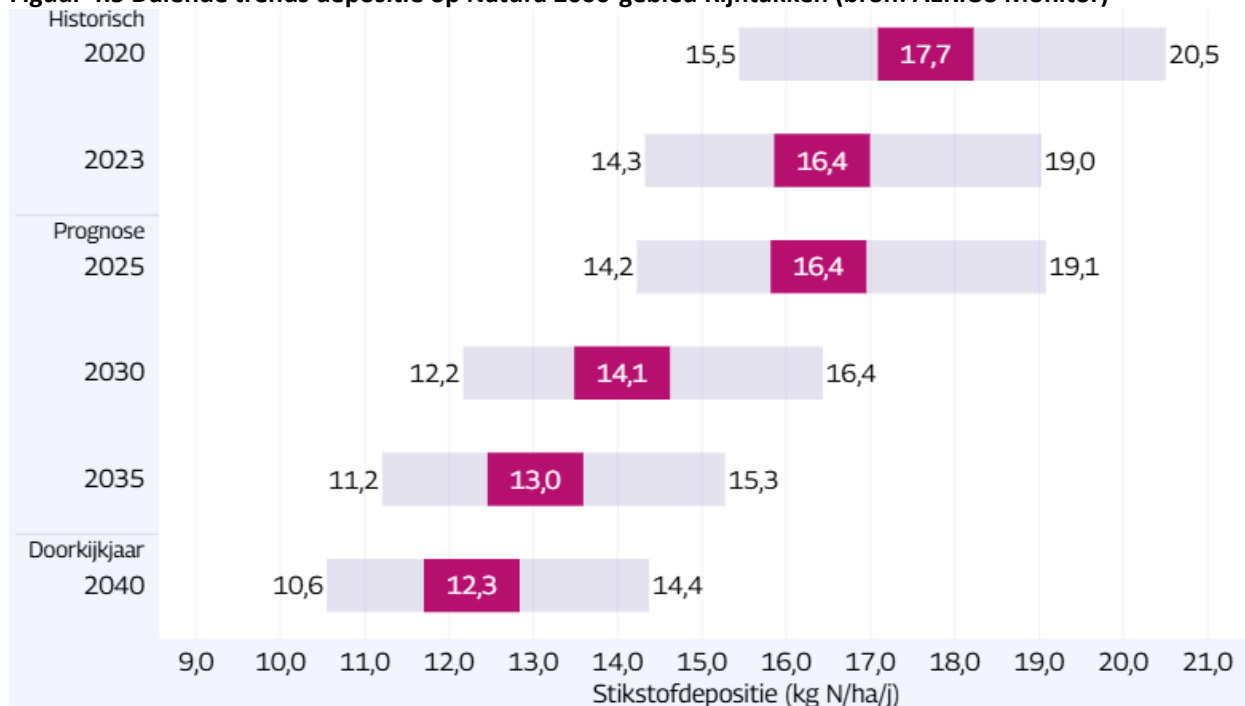
Figuur 4.3 Dalende trends depositie op Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-zuid (bron: AERIUS Monitor)

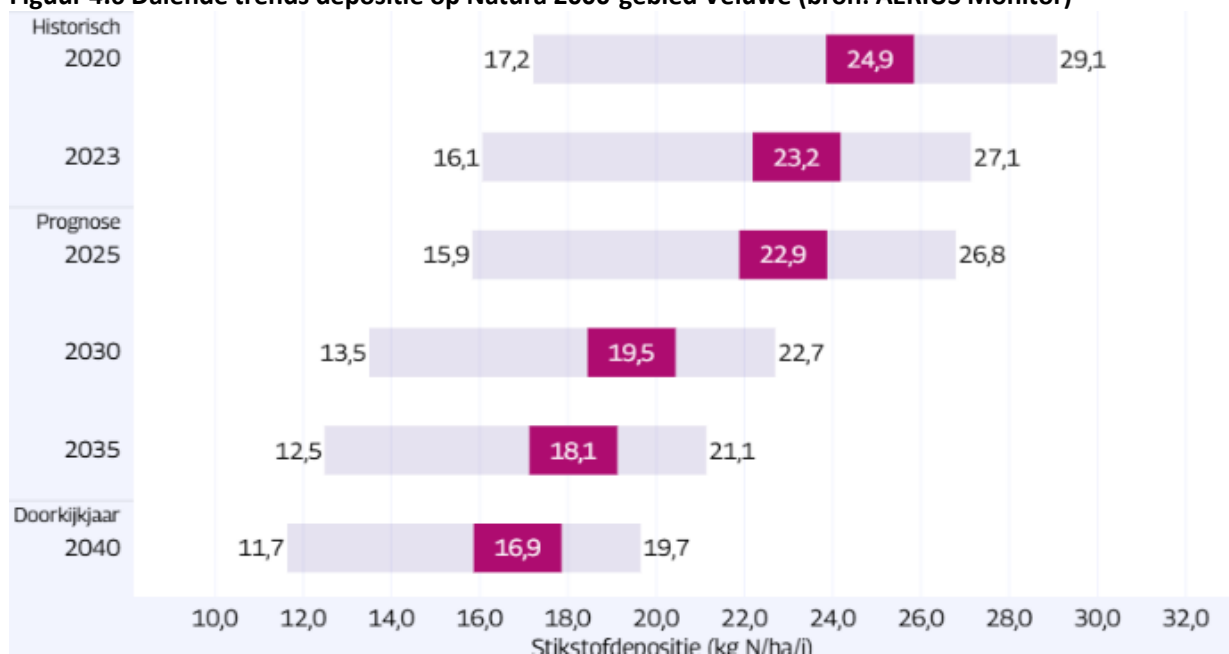
Figuur 4.4 Dalende trends depositie op Natura 2000-gebied Binnenveld (bron: AERIUS Monitor)

Figuur 4.5 Dalende trends depositie op Natura 2000-gebied Rijntakken (bron: AERIUS Monitor)

Figuur 4.6 Dalende trends depositie op Natura 2000-gebied Veluwe (bron: AERIUS Monitor)

4.2.2 Provincie Utrecht

Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG)

Het UPLG is het overkoepelende plan waarmee Utrecht de stikstofuitstoot wil terugdringen en natuur wil herstellen. Belangrijkste doelen zijn:

- 46% reductie van stikstofuitstoot in 2035 ten opzichte van 2019
- Herstel van natuurgebieden

Maatregelen zijn:

- Boeren mogen zelf kiezen hoe ze hun uitstoot verminderen (bijv. meer weidegang, minder krachtvoer, kringlooplandbouw).
- De provincie ondersteunt met geld, begeleiding en maatwerk.
- In 2027 wordt gekeken of de doelen haalbaar worden gehaald; vanaf 2035 kan de provincie maatregelen afdwingen als dat nodig is.
- In en rond overbelaste Natura 2000-gebieden komen zones met strengere regels, zoals minder mest uitrijden.

Naast stikstofreductie bevat het beleid ook:

- Minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen
- Verbetering van waterkwaliteit

4.2.3 Provincie Gelderland

In zowel de Contourennota², het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN)³ van het Rijk als in de Uitvoeringsagenda GMS is inzichtelijk gemaakt binnen welk tijdpad de maatregelen worden uitgevoerd, alsmede wat het effect van de maatregelen is. Met de reeds verstrekte rijks gelden geeft de provincie Gelderland voortgang aan de onderstaande reeds ingezette maatregelen⁴:

- Vrijwillige aankoop agrarische bedrijven (regelingen omschakeling, gedeeltelijke beëindiging en verplaatsing);
- Stimulering innovatie en modernisering brongerichte maatregelen stalemissies;
- Regeling managementmaatregelen melkveehouders Veluwe;
- Vergroten en vergoeden landschapselementen agrarisch gebied⁵;
- Drukfactoren aanpak anders dan stikstof buiten N2000⁶.

Beëindigings- en verplaatsingsregelingen

Per 1 januari 2025 is daarnaast de [MGB \(Maatregel Gerichte Beëindiging\)](#) opengesteld. Dit is een vrijwillige beëindigingsregeling vanuit Provincie Gelderland. De regeling is bedoeld voor veehouderijen die in één van de Gelderse Natura 2000-gebieden of daaromheen liggen. Met deze regeling worden ondernemers met een veehouderij gestimuleerd om volledig of gedeeltelijk te stoppen met hun bedrijf. Hiermee wordt de neerslag van stikstof verminderd in en om Natura 2000-gebieden in Gelderland.

² Raadpleegbaar via de website van de Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/16/contourennota-programma-stikstof-reductie-en-natuurverbetering>

³ Raadpleegbaar via de website van de Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/19/programma-stikstofreductie-en-natuurverbetering-en-nota-van-antwoord>

⁴ Uitvoeringsagenda GMS 2021-2024 (zie onder voetnoot 1)

⁵ Dit leidt tot vermindering van oppervlakte van landbouwgrond met hoge mestgiftten.

⁶ Deze maatregelen leiden zelf niet tot reductie van atmosferische stikstofdepositie. Wel kunnen bepaalde (delen van) gebieden door systeemherstel minder gevoelig worden voor stikstof. Deze maatregelen kunnen wel bijdragen aan vermindering van andere stikstofbronnen, zoals met meststoffen belast grond- en oppervlaktewater, mineralisatie van veen en interne eutrofiering.

4.2.4 Conclusie

Gelet op de maatregelen op nationaal en provinciaal niveau, alsmede de dalende trend van landelijke stikstofemissies en stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, kan worden geconcludeerd dat het behoud van de staat van instandhouding door het treffen van instandhoudingsmaatregelen is gewaarborgd, dan wel dat het herstel en/of verbetering van de staat van instandhouding mogelijk blijft. In openbare bronnen (rijks en provinciaal) is het onderhavige project nergens aangetroffen als maatregel voor stikstofreductie i.c. dat het plan moet worden beëindigd als bronmaatregel voor Natura 2000. Dit betekent dat er is voldaan aan het additionaliteitsvereiste, zodat de referentiesituatie voor de beoogde ontwikkeling als mitigerende maatregel kan worden ingezet.

4.3 Additionaliteit volgens Habitatrichtlijn

In artikel 2 lid 3 van de Habitatrichtlijn is bepaald dat lidstaten bij de op grond van de richtlijn genomen maatregelen rekening houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden. De hier bedoelde maatregelen zijn de instandhoudings- en passende maatregelen die lidstaten moeten treffen op grond van artikel 6 lid 1 en 2 van de Habitatrichtlijn. Bij de keuze van passende maatregelen heeft het bevoegd gezag dus een bepaalde beoordelingsvrijheid met het oog op de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met de regionale en lokale bijzonderheden. Woningbouw in algemene zin en de lediging van woningnood specifiek is een vereiste op economisch en sociaal gebied. De bepalingen in artikel 6 zijn immers een afspiegeling van de algemene benadering in artikel 2 en de overwegingen van de richtlijn.⁷

Als lidstaten met deze vereisten rekening moet houden bij het treffen van passende maatregelen, dan geldt dit ook wanneer een additionaliteitstoets in het kader van artikel 6 lid 3 Habitatrichtlijn moet worden uitgevoerd. Ook daarvoor is van belang dat de bepalingen in artikel 6 een afspiegeling zijn van de algemene benadering in artikel 2 en de overwegingen van de richtlijn.⁸ Bovendien blijkt uit de strekking van artikel 2 lid 3 dat lidstaten niet gehouden zijn tegen elke prijs aangewezen natuur te beschermen.⁹

De interne saldering voor het onderhavige project wordt ingezet ten behoeve van het mogelijk maken van woningbouw, een vereiste op economisch en sociaal gebied. Toepassing van het additionaliteitsvereiste zou in deze situatie tot gevolg hebben dat gehandeld moet worden in strijd met de verplichting van lidstaten om rekening te houden met vereisten op economisch en sociaal gebied op grond van artikel 2 lid 3 van de Habitatrichtlijn.

4.4 Bijdrage gebruikt intern saldo aan bestaande trend

In onderstaande tabel wordt de depositiebijdrage getoond van het referentiesaldo op de omliggende Natura 2000-gebieden en is vervolgens per habitat de autonoom dalende trend weergegeven die tussen 2020 en 2025 is gerealiseerd (Bron: AERIUS monitor). Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemiddelde bijdrage van het gebruikte agrarische saldo *per jaar* ongeveer overeenkomt met de autonome trend per dag of zelfs slechts enkele uren. Deze autonome trends dalen mogelijk nog sterker doordat een aantal maatregelen nog niet is verwerkt in AERIUS monitor, zoals het vervallen van de derogatie en de aangescherpte bemestingsnormen in de Nutriënten Verontreinigde (NV) gebieden. Deze NV-gebieden betreffen onder meer een groot agrarisch areaal in heel Utrecht en Gelderland.

In openbaar raadpleegbare gegevens zijn ook geen aanwijzingen dat het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor het treffen van instandhoudings- en passende maatregelen de wijziging of beëindiging van de referentiesituatie ter plaatse van het plangebied nodig acht als instandhoudings- of passende maatregel. Aankoop van dit saldo door een bevoegd gezag om

⁷ Zie in die zin de Interpretation guide, pagina 9.

⁸ Zie in die zin de Interpretation guide, pagina 9.

⁹ Zo ook A-G Kokott in de conclusie bij het PAS-arrest, 25 juli 2018, ECLI:EU:C:2018:622, r.o. 160.

alleen de depositie op Natura 2000 te doen dalen zou ook een zeer inefficiënte (onverantwoorde) inzet zijn van schaarse middelen t.b.v. Natura 2000. Een dergelijke “maatregel” zal nooit plaatsvinden en is mede daarom naar zijn aard ongeschikt als mitigerende maatregel.

Tabel 4.1 Depositiebijdrage (mol/ha/jaar) van intern saldo referentiesituatie

		Depositie per jaar a.g.v. referentiesituatie	Autonome daling 2020-2025 (bron: AERIUS Monitor)	
			Per jaar	Per dag
Kolland & Overlangbroek				
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,06	18,57	0,051
Veluwe				
Lg13	Bos van arme zandgronden	0,01	30,00	0,082
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	30,00	0,082
H9190	Oude eikenbossen	0,01	30,00	0,082
Lg14	Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,01	28,57	0,078
L4030	Droge heiden	0,01	22,86	0,063
Lingegebied & Diefdijk-Zuid				
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	18,57	0,051
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	0,01	17,14	0,047
ZGH91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	20,00	0,055
ZGH6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,01	15,71	0,043
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,01	17,14	0,047
ZGH91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	21,43	0,059
H91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	12,86	0,035
Binnenveld				
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,01	24,29	0,067
H6410	Blauwgraslanden	0,01	22,86	0,063
Oostelijke Vechtplassen				
Lg05	Grote-zeggenmoeras	0,01	17,14	0,047
H91D0	Hoogveenbossen	0,01	18,57	0,051
Zouweboezem				
ZGH91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	14,29	0,039
Rijntakken				
H91F0	Droge hardhoutooibossen	0,01	18,57	0,051
Lg11	Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland	0,01	17,14	0,047
Lg08	Nat, matig voedselrijk grasland	0,01	18,57	0,051

4.5 Conclusies additionaliteit

- Er zijn vele andere (bron)maatregelen recent uitgevoerd of in uitvoering waarmee de beoogde kwaliteitsverbetering van Natura 2000 tot stand zal worden gebracht of reeds bereikt is. Daarnaast zijn er vele bronmaatregelen gepland en (financieel) geborgd waardoor de gestaag dalende trend in de achtergronddepositie van de afgelopen 5 jaar zal worden voortgezet of versneld.
- De bijdrage van het gebruikte saldo voor de beoogde ontwikkeling is verwaarloosbaar klein vergeleken bij de autonoom dalende trend. Als het referentiesaldo niet beschikbaar komt voor Natura 2000 zou dit “gemis” binnen een dag of zelfs slechts enkele uren alweer worden goedgehaakt door de autonome dalende trend.

-
- In openbaar raadpleegbare gegevens zijn geen aanwijzingen dat het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor het treffen van instandhoudings- en passende maatregelen de wijziging of beëindiging van de referentiesituatie ter plaatse van het projectgebied nodig acht als instandhoudings- of passende maatregel.
 - Aankoop van het referentiesaldo door een bevoegd gezag om alleen de depositie op Natura 2000 te doen dalen zou een zeer inefficiënte (onverantwoorde) inzet zijn van schaarse middelen t.b.v. Natura 2000. Een dergelijke “maatregel” zal nooit plaatsvinden en is mede daarom naar zijn aard ongeschikt als mitigerende maatregel.

Bijlage 1 Toelichting stikstofberekening

Bijlage 2 AERIUS-verschilberekening aanleg- + gebruikfase